

PRIORITY TASKS FOR IMPROVING THE POLITICAL CULTURE OF UZBEKISTAN'S YOUTH

Mubina Shokirova

Student

Uzbek State University of World Languages

Tashkent, Uzbekistan

E-mail: mubinashokirova04@gmail.com

ABOUT ARTICLE

Key words: Uzbekistan, youth, political culture, inclusive institutions, democracy, foreign ideas, globalization, society, active citizen

Received: 31.03.25

Accepted: 02.04.25

Published: 04.04.25

Abstract: In this article, the role of young people in the further development of inclusive political and economic institutions of the state, the protection of young generations from prejudice and foreign political ideas in the process of globalization, the formation of young generations as loyal and active political citizens by increasing their political culture the main goals and tasks are discussed.

O'ZBEKISTON YOSHLARINING SIYOSIY MADANIYATINI OSHIRISHNING USTUVOR VAZIFALARI

Mubina Shokirova

Talaba

O'zbekiston Davlat jahon tillari universiteti

Toshkent, O'zbekiston

E-mail: mubinashokirova04@gmail.com

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: O'zbekiston, yoshlar, siyosiy madaniyat, inklyuziv institutlar, demokratiya, yod g'oyalar, globallashuv, jamiyat, faol fuqaro.

Annotatsiya: Ushbu maqolada davlatning inklyuziv siyosiy va iqtisodiy institutlarini yanada rivojlantirishda yoshlarning o'рни, globallashuv jarayonida yosh avlodlarni g'araz va yod siyosiy g'oyalardan himoya qilish, yosh avlodni siyosiy madaniyatini oshirish orqali o'z Vataniga sadoqatli va faol siyosiy fuqaro bo'lib shakillanishidagi asosiy maqsad va vazifalar haqida so'z boradi.

ПЕРВООЧЕРЕДНЫЕ ЗАДАЧИ ПО ПОВЫШЕНИЮ ПОЛИТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ МОЛОДЕЖИ УЗБЕКИСТАНА

Мубина Шокирова

Студент

Узбекский государственный университет мировых языков

Ташкент, Узбекистан

E-mail: mubinashokirova04@gmail.com

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: Узбекистан, молодежь, политическая культура, инклюзивные институты, демократия, зарубежные идеи, глобализация, общество, активный гражданин.	Аннотация: В данной статье рассматривается роль молодежи в дальнейшем развитии инклюзивных политических и экономических институтов государства, защите молодых поколений от предрассудков и внешнеполитических идей в условиях глобализации, формировании молодых поколений как лояльных и активных политических граждан путем повышения их политической культуры обсуждаются основные цели и задачи.
---	--

KIRISH.

Demokratiya yo‘lini tanlagan davlatlar inklyuziv siyosiy va iqtisodiy institutlarni tashkil etish va rivojlantirishda, jamiyat ijtimoiylashuvini tezlashtirish va barqaror farovonlik darajasiga yetishmoqlik uchun aholining eng muhim qatlami bo‘lgan yoshlarga yetarlicha e‘tibor va imkoniyatlar berish kerakligini anglaydi. “Yoshlar – kelajak bunyodkorlari” deb bejizga aytilmaydi, ularning bilim darajasi, dunyoqarashi, ma‘naviy-mafkuraviy salohiyatiga qarab jamiyatning ertangi kelajagi haqida taassavvur shakillanadi.

Hozirgi globallashuv davrida, dunyoning yanada siyosiylashuviga va murakkablashuviga guvohi bo‘lmoqdamiz. Ana shunday sharoitda, yoshlarni siyosiy madaniyatini rivojlantirish yanada dolzarblashib bormoqda. Birinchi prezidentimiz ta‘kidlaganidek, “...bugungi shiddatli davrda chinakam ma‘naviyatli va ma‘rifatli odamgina inson qadrini bilishi, o‘z milliy qadriyatlarini, milliy o‘zligini anglashi, erkin va ozod jamiyatda yashash, mustaqil davlatimizning jahon hamjamiyatida o‘ziga munosib o‘rin egallashi uchun fidoyilik bilan kurasha olishi mumkin”[1, 16-b]. Ya‘ni, jamiyatda o‘zining erkin fikrlashi, siyosiy ongi va ma‘daniyatiga ega yoshlar kelgusida mamlakatimiz siyosatining ratsionallashuviga muhim o‘rin kasb etadi. Yosh avlodga davlatimiz qanday siyosiy tizimni tanlagani, fuqarolar qanday siyosiy erkinliklarga ega ekanligi, saylov jarayonlaridan tortib parlamentda qonunlar qay tartibda qabul qilinishi haqida siyosiy bilimlarni egallashi ularning kelgusida faol fuqaro bo‘lib mamlakatimizda siyosiy barqarorlikning yanada mustahkam bo‘lishiga, asosiy maqsadimiz bo‘lgan demokratik jamiyat qurish vazifalarini bahamjihatlikda amalga oshirish imkoniyatini beradi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR.

Dastlab, yosh avlodga siyosiy madaniyat va siyosiy ong haqida bilim va ko'nikmalar berilishidan avval, bu so'z birikmasining mazmun-mohiyati va asosiy komponentlari haqida tushunib yetishimiz lozim. Siyosiy madaniyat - subyektning davlat bilan o'zaro ta'sirini va uning siyosiy faoliyatga kirib borishini amalga oshirishda vosita bo'lib xizmat qiluvchi siyosiy bilimlar, qadriyat mezonlari, xulq-atvor modellarining yig'indisidan iborat. Siyosiy madaniyat jamiyat va shaxsning sivilizatsiyalashganligining u yoki bu darajasini, ularing siyosiy xulq-atvor hamda xatti-harakatlarining qandaydir qoidalarini: qabul qilish qobiliyatini aks ettiradi. Jamiyatda siyosiy madaniyatning nechog'lik rivojlanganlik darajasiga qarab, siyosiy tizimining qanchalik mukammal tashkil qilinganligiga baho berish mumkin. Boshqacha qilib aytganda, siyosiy madaniyat fuqarolarning siyosiy va huquqiy jihatdan layoqatlilik darajasini ifoda etib, jamiyatda siyosiy va davlat institutlarining shakllanishi, faoliyat ko'rsatishiga, shuningdek, davlat va jamiyat o'rtasidagi munosabatlarning tashkil qilinish jarayoniga katta va hal qiluvchi, ta'sir o'tkazuvchi omil sifatida namoyon bo'ladi [2, 238-b].

Darhaqiqat, har bir fuqaroning siyosiy madaniyati mavjudligi to'laqonli davlatning olib borayotgan siyosiy institutlarining jamiyat oldida hisobdorligini yanada oshiradi.

Globalashuv insoniyat taraqqiyotining yangi bosqichi, uning aql-zakovati mahsulidir. Shu ma'noda ham obyektiv jarayon sifatida shakllangan. U insoniyat va mamlakatlar taraqqiyotiga o'z ta'sirini o'tkazmoqda, jumladan, fan, texnika va texnologiyaning rivojlanishiga hamda ularning jahonda keng ommaviylashuviga, insonlarning moddiy farovonligining oshishiga o'zining ijobiy ta'sirini o'tkazuvchi omil hisoblanadi. Insoniyat tarixida globalashuv jarayoni ko'plab ijobiy imkoniyatlarni yaratib berdi.

Ayniqsa, yoshlar uchun keng ko'lamli madaniyat almashinuvi maydoniga aylandi. Globalashuvning avj olayotgan bugungi kundagi taraqqiyot yo'ldan xalqlar oldida turgan asosiy vazifa unga qarshi kurashish emas, balki unda teng qatnashish, nafakat uning imkoniyatlaridan foydalanish, shu bilan birga uning rivojlanishiga ham o'z hissasini qo'shish darajasiga erishishdir. Buning uchun esa, o'zligini asrab qolishning muhim omillari bo'lgan intellektual salohiyatni globalashuvning avj olishi darajasiga muvofiq rivojlantirish, mamlakatlararo iqtisodiy munosabatlarda «boqimandalikka» emas, balki yaratuvchilik, bunyodkorlik, o'zaro tenglik va teng manfaatdorlikka erishishdir. Faqat ana shu yo'ldan borgan mamlakatgina globalashuvning ijobiy imkoniyatlaridan foydalanishga, salbiy ta'sirlaridan himoyalanihga muvofiq bo'la oladi [3, 10-b]. Ammo, bu degani globalashuv faqat ijobiy natijalarga ega degani emas. Chunki, ayni paytda globalashuvning siyosiy madaniyat bilan munosabati haqida gap ketganda, uning obyektiv jarayon bo'lishi bilan bir vaqtda taraqqiy topgan mamlakatlarning yuksak darajadagi fan, texnika va texnologiyarni rivojlantirish hamda ulardan iqtisodiy manfaat ko'rish maqsadida yer yuzida

ommalashtirish darajasidagi faoliyati ekanligini, shu bilan bir vaqtda ulardan dunyoda o'zlarining siyosiy hukmronligini o'rnatishda foydalanayotganligini nazarda tutmoqlik kerak bo'ladi. Keltirilganlardan ko'rinib turibdiki, globallashtirish jarayoni siyosiy maqsadlarni amalga oshirish omiliga ham aylanib bormoqda.

Bu o'z-o'zidan undan foydalanishda siyosiy madaniyat omiliga borib taqaladi. Bu yerda gap siyosiy hukmronlikka erishishga bo'lgan intilish haqida bormoqda. Ayni paytda bu taraqqiy topgan mamlakatlar ta'siriga tushib kelayotgan mamlakatlarda siyosiy hushyorlik va siyosiy madaniyatning yetarli darajada rivojlanmaganligini kursatadi. Chunki, ular tashqaridan kiritilayotgan turli «yordamlar» dastlabki paytda rivojlanish uchun zarur ekanligini bilgan holda keyinchalik u mamlakat va ularda yashayotgan xalqning hayoti uchun qanday oqibatlarga olib kelishi mumkinligini anglab yetishga harakat qila olmasligi bilan bog'liq [4,12-b].

Shunday ekan, tajribasizlik va ishonuvchanlik xarakteriga ega bo'lgan yosh avlodga globallashtirish jarayonida yuz berayotgan turli texnologiya, raqamli ilovalar va yod tushunchalar orqali ko'plab rivojlangan davlatlar turli siyosiy bosimga ega bo'lgan madaniyatni targ'ib qilishini oldini olish uchun o'tkazish kerak bo'lgan oldimizda bir qator ishlar turibdi. Bu masalaga jiddiy qaralmas ekan, bunday yod g'oyalar bilan oziqlanib kelayotgan yoshlarimiz davlatimiz xavfsizligi bilan bog'liq muammolarga sababchi bo'lib qolishlari mumkin.

Barchamizga ma'lumki, davlatimiz siyosati yoshlarimizning kelgusida Vatanga bo'lgan sadoqatli fuqaro va jamiyatga foydasi teguvchi kadr bo'lib yetishishida ko'plab islohotlarni amalga oshirib kelmoqda. Davlat va jamiyat boshqaruv tizimini har tomonlama isloh qilish hamda yoshlarning faol ishtirokini ta'minlash orqali kuchli fuqarolik jamiyatini shakllantirish O'zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosatining eng ustuvor vazifalaridan biri sanaladi. O'zbekiston Respublikasida davlat va jamiyat boshqaruv tizimini isloh qilish va yangi bosqichga ko'tarish maqsadida 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasining qabul qilingani jamiyatda yoshlar bilan ishlash bo'yicha yangi tendensiyalar rivojiga ham ta'sir ko'rsatmoqda. Harakatlar strategiyasida davlat va jamiyat qurilishi tizimini takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlari, qonun ustuvorligini ta'minlash va sud-huquq tizimini yanada isloh qilishning ustuvor yo'nalishlari, iqtisodiyotni rivojlantirish va liberallashtirishning ustuvor yo'nalishlari, ijtimoiy sohani rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari va xavfsizlik, millatlararo totuvlik va diniy bag'rikenglikni ta'minlash hamda chuqur o'ylangan, o'zaro manfaatli va amaliy tashqi siyosat sohasidagi ustuvor yo'nalishlarni o'z aksini topgan. Harakatlar strategiyasining 4.5 bandi Yoshlarga oid davlat siyosatini takomillashtirish masalalariga oid sanaladi [5,18-b].

Yoshlarni tashabbus va takliflarini hisobga olgan holda mamlakatimizda ko'plab loyiha va tadbirlar muntazam o'tkazilib borishi yo'lga qo'yildi. Xususan, yoshlarning siyosiy madaniyatini

yuksaltirishga ko'mak beruvchi turli xalqaro tashkilotlarning modelini yurtimizning maktab, litsey va universitetlarida o'tkazilayotgan Birlashgan Millatlar tashkiloti modeli (Model of United Nations) va TedTalks kabi loyihalar o'tkazilib kelinmoqda. Bundan tashqari yoshlarga begona yod g'oyalarni va madaniyatlarni targ'ib qiluvchi ilovalardan foydalanmasliklari uchun "Ibrat academy", "Kotib AI", va shu kabi platformalar yaratilib, nafaqat yoshlarga balki barcha yoshdagi insonlarga bepul til va kasb o'rgatilib kelinmoqda. Shuningdek, Yoshlar o'rtasida huquqbuzarlik va jinoyatchilikning barvaqt oldini olish va profilaktika qilish ishlarida faol ishtirok etish. Mamlakatda amalga oshirilayotgan islohotlarda faol ishtirok etadigan, xalq manfaatlariga sadoqat bilan xizmat qiladigan bilimli, tashabbuskor, ishbilarmon, halol va fidoyi yosh rahbar kadrlarni tarbiyalash, zaxirasini yaratish va ularni davlat va xo'jalik boshqaruvi organlarining mas'ul lavozimlariga tavsiya etish kabi chora-tadbirlar ham amalga oshirilmoqda[6, 8-b].

XULOSA.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, jamiyat hayotining demokratlashuvida har qanday yoshlardan faollik talab etiladi, chunki fuqaroning o'zi yashash uchun qulay bo'lgan muhitni yaratishga intilishi, mavjud ijtimoiy, siyosiy muammolarni hal etish yo'llarini bilishi, shu yo'lda tashabbuskorlik ko'rsata oladigan fuqaro faol fuqaroga aylanadi. Yoshlarda dunyoqarashning o'zgarishi bu bevosita ijtimoiy hayotning ham o'zgarishidir. Albatta, yoshlar qanchalik bilimdon, mas'uliyatli va sadoqatli bo'lsa avlodlar almashinuvi jarayonida Yangi O'zbekiston demakoratiyalashuvi yanada tezlashadi.

Jamiyat hayotidagi o'zgarishlar bu fuqarolarning ijtimoiy-siyosiy jarayonlarda faolroq ishtirok etishiga bog'liqdir. Agar fuqarolar jamiyatda demokratiyani yuksak qadriyat deb bilib, demokratik jarayonlarda faol ishtirok etsa, bunday jamiyat barqaror jamiyatga aylanadi. O'z-o'zidan faollik ham kuchayadi. Jamiyat taraqqiyotida, yurt, millat taqdirida o'sib kelayotgan yosh avlodning jismoniy va ma'naviy barkamolligi, intellektual salohiyati muhim o'rin tutadi. "Dunyo shiddat bilan o'zgarib, barqarorlik va xalqlarning mustahkam rivojlanishiga raxna soladigan turli yangi tahdid va xavflar paydo bo'layotgan bugungi kunda ma'naviyat va ma'rifatga, axloqiy tarbiya, yoshlarning bilim olish, kamolga yetishiga intilishiga e'tibor qaratish har qachongidan ham muhimdir [7, 3-b]. Shunday ekan, yoshlarning siyosiy faolligini oshirish orqali jamiyat hayoti yanada demokratlashtiriladi.

Demokratik jarayonlarda fuqarolarning faollik darajasi siyosiy jarayonlarning bir mezonini bo'lib xizmat qiladi. Faollik darajasi qanchalik oshgani sari fuqarolarning jamiyat oldidagi mas'uliyati ham oshib boradi. Siyosiy faol fuqaro o'zi bilan birga jamiyat a'zolarini ham ergashtiradi, jamiyatning demokratik institutlari orqali jamoaviy guruhlarining ehtiyoj va manfaatlariga birgalikda echim topadi, bu esa faollikning tezlashuvini anglatadi. Ayniqsa, bugungi shiddatli rivojlanish jarayonida siyosiy faollikni oshirishda innovatsion-ijtimoiy g'oyalarni

qo'llash davr talabidir, ya'ni onlayn demokratiya tizimini qo'llash fuqarolarning faollashishiga turtki bo'ladigan o'ziga xos omillardandir. Siyosiy jarayonlarda siyosiy faollikni kuchaytirish uchun, avvalo, fuqarolarda siyosiy ong, ishonch va natijadorlik mavjud bo'lishi lozim. Siyosiy faollik mavjud jamiyatda jamiyat demokratlashuvi kuchayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch" –T.: "Ma'naviyat". 2008. 16-bet.
2. Bito'rayev O'.B. Siyosatshunoslikka kirish. (o'quv qo'llanma). –T.: "Barkamol fayz media" 2017. 238-bet.
3. S.Otamurodov. "Yoshlar siyosiy madaniyatini rivojlantirish omillari". –T.: "O'zbekiston" 2015, 10-bet.
4. O'sha manba, 12-bet.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risidagi" Farmoni. 6(766)-son. www.lex.uz.
6. O'zbekiston respublikasi Prezidentining 2017-yilning 5-iyuldagi "Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O'zbekiston Yoshlar ittifoqi faoliyatini qo'llab-quvvatlash to'g'risida" Farmoni.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Islom hamkorlik tashkiloti Tashqi ishlar vazirlari kengashi 43-sessiyasining ochilish marosimidagi ma'ruzasidan.